

Ammattikorkea- ja ammatillisen koulutuksen tutkimuspäivät 10.-11.10.2007

Rehtori, dosentti Jorma Niemelä, Diak:

Tutkimus- ja kehitystyö tarvitsee aika ajoin kriittistä kokonaisarviota

Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistoiminnassa keskeinen tehtävämme on palvella työelämää. Löydämme sen yhteiskunnallisen merkityksen juuri tästä.

Aika ajoin on kuitenkin pysähdyttävä miettimään sekä yleisesti että erityisesti joidenkin hankkeiden kohdalla kahta asiaa. Ensimmäinen liittyy kysymykseen, mihin ihmiskuvaan tai ihmiskäsitykseen toiminta perustuu. Toinen kysymys liittyy siihen, minkälaista yhteiskuntakehitystä haluamme tutkimus- ja kehitystoiminnallamme edistää.

Kysymykset ovat äärimmäisen vakavia aikana, jolloin sektoritutkimus halutaan vahvasti poliittiseen ohjaukseen ja jolloin osaan tiedeyliopistojen ylläpitojärjestelmää otetaan mukaan elinkeinoelämä. En ota kantaa nyt siihen, ovatko toimenpiteet viisaita, vaan siihen, mitä muutoksessa on otettava huomioon.

Tutkimusjärjestelmän kokonaisuudessa on nyt huolehdittava siitä, että on vapaata, kriittistä tutkimusta. Maassamme on säilytettävä tutkimusta, jolla ei ole mitään muuta sidonnaisuutta kuin sidonnaisuus totuuden etsintään. Toiseksi kaikkialla siellä, missä tutkimus on valjastettu palvelemaan työelämää ja yhteiskunnan innovaatiotoimintaa, on aika ajoin pysähdyttävä pohtimaan tutkimuksen moraalialia, etiikkaa, filosofiaa ja yhteiskunnallista vastuuta.

Näillä ammattikorkea- ja ammatillisen koulutuksen tutkimuspäivillä otamme esille erityisesti teemoja etiikasta ja sosiaalisesta vastuusta.

Soveltava, työelämää palvelevan tutkimuksen voima, merkitys ja arvo ovat siinä, että se kehittää fokusoidusti toimintaa, luo parhaimmillaan uusia innovaatioita, helpottaa ihmisten arkielämää, edistää taloudellista kilpailukykyä ja luo kulttuuria ja osaamispääomaa. Mutta sen heikkous on pahimmillaan siinä, että se sivuuttaa järjestelmän kokonaistarkastelun ja –arvioinnin.

Ammattikorkeakoulut ovat pitkään vaatineet tutkimus- ja kehitystoiminnalle perusrahoitusta. Yksimielisistä työryhmäkannanotoista ja monien tahojen vaatimuksista huolimatta tämä ei ole mennyt vielä läpi valtion talousarvioon – yhden kerran se oli mukana vielä viimeisessä käsittelyssä, jossa muut intressit sitten ajoivat ohi.

Tilannetta pahentaa vielä se, että monissa EU-hankkeissa ammattikorkeakouluille asetetaan merkittäviä omarahoitusvaatimuksia päinvastoin kuin yliopistoille. Tilanne vaihtelee alueittain.

Ammattikorkeakoulut ovat löytäneet paikkansa alueellisessa innovaatiotoiminnassa ja ovat löytämässä paikkansa myös kansallisessa innovaatiojärjestelmässä. Ammattikorkeakoulut ovat

mielellään mukana kilpaillussa hankerahoituksessa. Mutta tutkimus- ja kehitystoiminta ei saa olla jatkossa enää vain hankerahoituksen varassa.

On oltava mahdollisuus pitkäjänteiseen ohjelmalliseen tutkimus- ja kehitystyöhön. Niin ikään on oltava mahdollisuus hankerahoituksesta irralliseen kriittiseen tutkimus- ja kehitystoiminnan arviointiin, jossa laaja-alaisesti tarkastellaan toiminnan yhteiskunnallisia vaikutuksia.